

GLADIJATOR,
sprava za vježbanje

ka), obučavan u posebnim gladijatorskim školama; borili su se međusobno ili sa zvijerima na život i smrt, na spektakularnim igrama (ludi gladiatorii) u Rimu i u drugim gradovima Rimskog carstva. Prema oružju i načinu borbe postojali su: g. naoružani galskim oružjem (murmillo), g. na kolima (essedarii), g. s mrežom i trozubom (retiarii), g. osuđeni na borbu sa zvijerima (bestiarii) i g. koji su sudjelovali u naumahijama. Po-

bjednici su mogli steći slobodu. G. su u nekoliko navrata dizali ustanke (Spartak); 2. složeni uređaj na kojem istovremeno može vježbati više ljudi. Na konstrukciji, koja je najčešće u obliku prizme, montirane su stanice s različitim namjenom s obzirom na položaj vježbača i rad koji se na njima izvodi. U ležećem, sjedećem ili stojećem stavu vježbači podižu, odguravaju ili privlače poluge, koje pomoću mehanizma daju otpor, dižu utege koji su dijelom fiksirani, izvode visove, vježbaju na kosinama i dr. G. omogućuje da relativno veliki br. vježbača trenira na malom prostoru, a sistemom kružnog treninga omogućuje opterećenje različitih mišićnih skupina. Osnovna svrha g. je razvoj snage. S obzirom na konstrukciju, odn. izbor vježbačkih mjesta, primjenljiv je za trening u raznim sp. granama.

Glancz, Sándor (1908-74), mađ. stolnoteniski reprezentativac, pobjednik na međ. prvenstvu Austrije, Engleske, Mađarske i Njemačke u igri parova. Na PS osvojio 14 medalja (4 zlatne, 4 srebrne, 6 brončanih).

Glas Iovdije, novine, izlazile dvaput mjesečno u Osijeku (1923-25). Podnaslov: Lovčki vjesnik za Osijek i širu okolicu. Urednik: prof. Dragutin Kišpatić.

Glaser, Franjo (1913), službenik; nogometni reprezentativac sa 35 nastupa, jedan od najboljih jugosl. vratara, član Beogradskog sport kluba, a od 1937 član Građanskog (Zagreb). Od 1945 igrač i trener nogometnih sekcija CDJA Partizan (Beograd) i JRM Morнар (Split). Trener klubova saveznih liga. Dobitnik Specijalne zlatne plakete i Srebrne lopte NSJ.

Glavica, poligon JNA kraj Slavonske Požege, auto-moto trkalište (od 1975). Duž. staze je 4 km, a šir. 8 m; omogućava brzine preko 200 km/h.

glavni padobran → *padobran*

glavni sudac, mjerodavna osoba nadređena ostalim sucima u pojedinih sp. granama (atletika, biciklizam, kajakaštvo, kuglanje, odbojka, streljaštvo i dr.); donosi konačne odluke u sp. natjecanjima, naročito u slučajevima spornih situacija; njegove dužnosti i prava regulirane su pravilima natjecanja odgovarajućih međ. i nac. sp. organizacija.

glazbena pratnja, zvučni predložak na osnovi kojeg se u nekim sp. granama (umjetničko klizanje i koturaljanje, sp. gimnastika (žene), sinhrono plivanje, ritmičko-sportska gimnastika) izvode sastavi u natjecanju. U umjetničkom klizanju g. p. je sastavni dio pri izvođenju kratkih i slobodnih sastava u natjecanju pojedinaca, sp. parova i kod svih nastupa plesača. Kod obaveznih plesova, ISU za svaki ritam predviđa tri verzije g. p. s unaprijed propisanih ploča ili vrpce, a za

četvrti, obavezni ples plesači biraju sami g. p. sa zadanim ritmom.

Glažar, Branimir (1913-75), brodarski strojar; savezni nogometni sudac, funkcionar sudačke organizacije i dugogodišnji član Nogometnog podsaveza Rijeke. Dobitnik Zlatne plakete NSJ.

glečer → *ledenjak*

gledalište, otkriven ili natkriven prostor za gledaoce u dvorani, igralištu, stadionu sa sjedećim i stajalim mjestima. Tlocrt g. je pravolinijski, u obliku potkove, srpa, elipse ili kruga. G. može biti sagrađeno na nasipu ili u zasjeku terena, ili slobodno stojeće. Veličinu g. određuje granična udaljenost gledalaca od borišne površine i veličina rekvizita kojim se igra (teniska ili nogometna lopta i dr.). U g. nogometnog igrališta granična je udaljenost 190 m, a u teniskom igralištu 52 m. Kvaliteta g. ocjenjuje se po njegovom profilu, tj. po liniji vidljivosti i po trajanju pražnjenja, koje na otvorenom stadionu iznosi 15 min, a u dvorani 5 min.

Gligrorić, Svetozar (1923), šah. velemaistor (1951), zaslužni sportaš Jugoslavije, 11 puta prvak Jugoslavije — 1947 (sa P. Trifunovićem), 1948 (sa V. Pircom), 1949-50, 1956-60, 1962 i 1965; 8 puta nastupio na međuzonskim turnirima (1948, 1952, 1958, 1960, 1964, 1967, 1970 i 1973); 2 puta na turnirima kandidata za PS (1953 i 1959), a jedanput na mečevima kandidata (1968). Od Oslobođenja stalni član reprezentacije Jugoslavije za koju je nastupao na prvoj ploči na prvih 15 poslijeratnih šah. olimpijada. Istaknuti šah. novinar, teoretičar i publicist. Dobitnik Nagrade AVNOJ 1975 i Majske nagrade SOFK Srbije 1970.

glikoliza, osnovni biokemijski proces u mišićima pri kojem se razlaže glukoza u mliječnu kiselinu, a oslobađa energija potrebna za rad mišića.

glima, staro nar. rvanje na Islandu, poznato od XIV st. Natjecatelji nose majice bez rukava, kratke hlače s opasacem, duge čarape i visoke cipele. U toku borbe rvači se smiju hvatati samo za pojaseve. Naglim potezanjem, podizanjem, vučenjem rukama, te podmetanjem i podizanjem nogu, nastoji se protivnika baciti na tlo. Natjecatelj koji dotakne tlo dijelom tijela između koljena i pojasa gubi borbu.

glineni golubovi → *meta*

gliser, motonautika: čamac plosnata dna, najčešće oštra ruba u sastavu boka i dna. Kod većih brzina na njegovom dnu se stvara znatan hidrodinamički uzgon koji uzrokuje dizanje čamca (glisiranje). Koristi se naročito za brzinska natjecanja u motonautici i vuču skijaša na vodi. Zbog plosnatog dna, g. nema dobra maritimna svojstva. Na veći gliser ugrađuju se i podvodna krila, jer hidrodinamički uzgon na profiliranim podvodnim krilima izdiže čamac posve iz vode i još više smanjuje njegov otpor.

gliserska jedrilica, plovilo koje se pri stanovitaj brzini jedrenja uzdiže iz vode i počinje kliziti njezinom površinom. Do uzdizanja pri povoljnim uvjetima jedrenja dolazi zbog hidrodinamičke uzgonske sile koja se stvara na dnu g. j. Uzdizanjem iz vode smanjuje se istisnina a time i otpor, tako da g. j. jedri brže od deplasmanske jedrilice i često je brža od vjetra. G. j. može biti regatni čamac, manja jahta i višetrupna jedrilica.

glisiranje, motonautika: klizanje glisera površinom vode uslijed hidrodinamičkog uzgona koji se stvara na njegovu dnu i izaziva dizanje prednjeg dijela čamca. U takvoj vožnji bolje se iskorišćuje snaga motora, jer je smanjen otpor, pa se povećava brzina.

S. GLIGORIĆ

F. GLASER

GLIMA

